

# La recerca a l'Arxiu Històric de la Ciutat de Berga

Xavier Pedrals i Costa

La reorganització de l'Arxiu Històric de la Ciutat de Berga es va produir el 1987. Des d'aquell moment les consultes no van parar de créixer, es van sistematitzar i se'n va treure notícia estadística que és la que ens permet ara de fer aquest estudi. El 1993 es va inaugurar un nou estatge, fora l'edifici de l'Ajuntament i es va ampliar l'horari de consulta. Una imatge simplista però molt il·lustrativa de la progressió la donarien els metres lineals de documentació custodiada, que passaren els 70 en el seu inici, als 197 el 1993, als gairebé set-cents el 2000. Incloent-hi sempre l'hemeroteca, la biblioteca auxiliar i altres fons no manuscrits.

Tanquem el període el 1999 per tal de donar les xifres exactes, ja que durant l'any 2000 el funcionament va ser atípic en quant a les consultes en preparar-se el trasllat al nou estatge i convertir-se l'antic Arxiu Històric de la Ciutat de Berga en l'actual Arxiu Històric Comarcal.

Les 61 consultes que reflecteix la memòria del 1988 van anar augmentant paulatinament, 92 el 1989, 187 el 1990, 168 el 1991, 190 el 1992; a partir del 1993, amb les noves instal·lacions el nombre va créixer: 1993, 256 consultes, malgrat haver estat tancat dos mesos per inventariació i trasllat, el 1994, 232 consultes, el 1995, 341 el 1996, amb un increment notable, la xifra màxima d'a-

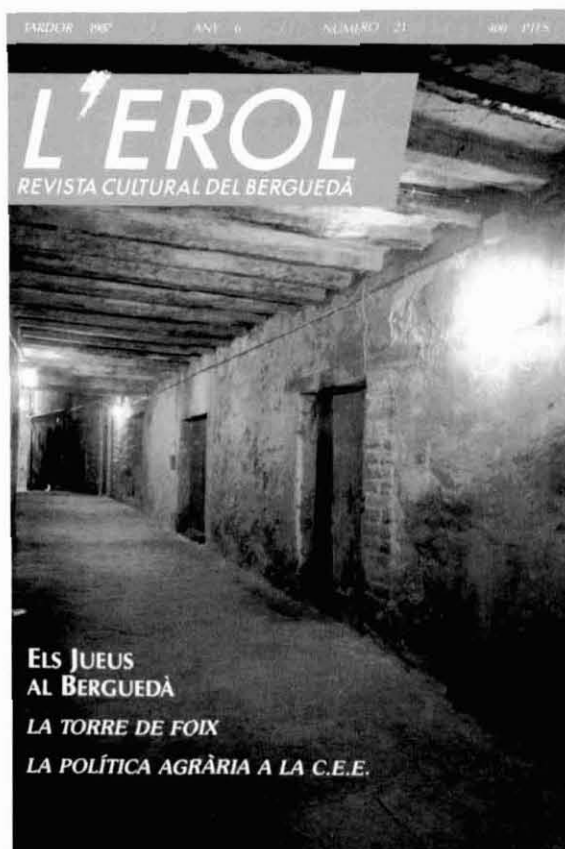


quest període, 1997: 270, 1998: 216 i 1999: 252.

En passar al detall dels investigadors que van consultar l'Arxiu en aquest període podríem establir quatre grans grups.

## Els professionals

Sense fer-ne una definició estricta, sinó àmplia, doncs hi inclourem els historiadors titulats sigui quin sigui el seu exercici professional, i els que



*L'Erol*, revista cultural del Berguedà, ha estat un bon divulgador de la investigació en aquesta comarca.

viuen de la història d'alguna manera, així com qualsevol altre professional que pel seu ofici consulti l'Arxiu. Aquests altres professionals van ser una minoria en les consultes, però cal dir que una minoria ascendent, a mida que els horaris estables ho permetien i la inventariació de l'Arxiu avançava, cada cop més era més consultat, i creixien també de manera proporcional els treballs realitzats per aquest grup de públic, llibres, tesis, treballs de curs, etc. realitzats totalment o en part amb material de l'Arxiu.

### Els estudiants

Incloem en aquest grup tant els que fan uns estudis tradicionalment relacionats amb la investigació als arxius, història en totes les seves branques, com en qualsevol altre disciplina que realitzi una investigació: economia, geografia, etc. També hi incloem els estudiants de batxillerat que van fer treballs de consideració.

### El públic en general

Investigadors que per motius de col·lecció, d'afecció, genealogies o història familiar, o curiositat puntual, o necessitats pràctiques (obres, expedients judicials...) realitzen una investigació. Entre aquest destaquem els membres d'entitats ciutadanes que van disposar els seus fons a l'Arxiu (23 entitats fins el 1999) i que estudien algun aspecte o la globalitat de la seva pròpia entitat.

### Una anàlisi pormenoritzada

L'hem realitzat a tall d'exemple amb les dades del 1993, ja que és un any en què les dades són les més normalitzades en la vida de l'antic Arxiu Històric de la Ciutat de Berga, és a dir que cap sector dels citats anteriorment va ser desdibuixat per una incidència extraordinària que fes derivar les consultes en un o altre sentit, a més és un any especial enmig de tot el període i l'únic en que van ser operatius en un moment o altres els dos

estatges, les oficines de l'Ajuntament i el local del carrer mossèn Huch.

Es pot dir que l'increment de les consultes a l'Arxiu Històric de la Ciutat de Berga i la seva progressiva normalització fins a convertir-se en el nucli de l'actual Arxiu Històric Comarcal s'insereix en un procés general a Catalunya de desenvolupament de la Història Local, que respon a una sèrie complexa de realitats que molt breument desgranarem. Cal notar que amb variables aquestes estadístiques poden canviar segons les investigacions en curs, d'any en any, i que més que un patró es tracta d'un exemple pràctic.

En primer lloc l'arribada creixent d'un grup de joves llicenciats al món local coincidint amb la reconversió de la Universitat, tradicionalment d'accés restringit, a la que es van incorporar un nombre creixent d'estudiants procedents de classes mitjanes i baixes, que no quedaven absorbits a la capital de Catalunya, ni per altres professions, el que els porta a investigar el seu entorn més proper, tant com una opció conscientment presa i

voluntària per tal d'explicar i explicar-se les arrels i la situació de la seva comunitat local com per una qüestió pragmàtica de proximitat i economia de temps i recursos. En aquesta línia cal ressaltar l'apartat d'història local de les Jornades de Joves Historiadors Catalans (1983), l'apartat ja gairebé fix de temàtica local als congressos d'història general, i els propis Congressos Internacionals d'Història Local que ha promogut la revista d'història "L'Avenç".

En segon lloc una revitalització general del món local arrel de la democratització dels ajuntaments que va afectar a molts àmbits, significativament les festes que prenen nou alè i a més se'n creen moltes de noves, en una mesura sols comparable al segle XVIII, però que afecta també els estudis locals, sobretot els de base històrica.

En tercer lloc, i lligat als anteriors, l'aparició de mitjans de difusió de les investigacions, que al Berguedà van ser l'Erol, que ja ha complert els 20 anys, i es un exemple magnífic de continuïtat i qualitat, amb les seves sèries especials de llibres i monogràfics, és l'activitat d'aquesta revista, la que ha fet passar més investigadors, de tots tipus, a l'Arxiu, no vol pas dir que hi passin tots, sols cal observar les notes dels articles per a veure-ho. Hi ha hagut i hi ha també altres iniciatives con Quaderns de l'Àmbit, Revista del Centre d'Estudis Berguedans, Col·lecció l'Escambell de l'Associació Cultural El Vilatà, Publicacions de l'Associació Medieval de Bagà, etc. Amb major o menor intensitat aquest procés serà general a totes les comarques de Catalunya. En la mateixa línia molts ajuntament patrocinen l'edició de "llibres de poble", 12 fins ara al Berguedà, que resumeixen diversos aspectes de la comunitat local, destacant els històrics i tradicionals. A nivell general, a més d'altres iniciatives, cal destacar l'aparició de "Plecs", revista editada a Barcelona que apareix com a suplement d'història local de la revista L'Avenç.

En quart lloc a partir de la reforma de l'ensenyament l'aparició d'un contingent creixent d'estudiants que realitzen treballs de curs, o bé per algun crèdit variable específic, en el nostre cas destacadeament pel crèdit variable "història del Berguedà", impartit al Centre de Secundària de La Salle de Berga, també a altres centres, i els treballs de recerca dels Instituts, en el nostre cas, gairebé en solitari, l'Institut "Guillem de Berguedà" de Berga, i des del 1997 el Col·legi Doctor Saló.

Finalment dir que d'una manera molt escassa, però tanmateix creixent, les pròpies administracions que han transferit els seus documents a l'Arxiu fan ús de la consulta per a la seva pròpia gestió interna.

### La professió dels investigadors

Dades ja convertides en percentatge, i desglossades a part dels tres grans grups indicats al començament, en principi s'ha partit de les indicacions que els mateixos investigadors van fer constar a la seva fitxa.

Llicenciats en història:	26
Llicenciats en art:	15
Metges:	7
Altres titulats superiors:	10
Estudiants:	13
Mestres:	4
Altres titulats mitjos:	4
Membres d'entitats culturals no qualificats:	12
Artistes:	2
Jubilats:	2
Negociants:	3
Diversos oficis:	4
Afeccionats:	5

Pel que respecta als temes, s'han agrupat per afinitats, per ordre decreixent, atenent també la pròpia definició de les consultes, algunes són inevitablement ambigües, i s'ha atès la prioritat del demandant segons la fitxa, és a dir, per exemple, una bio-

grafia sobre un personatge d'història industrial, s'ha comptat com a biografia.

Festes populars (sobretot Patum):	22
Biografies i genealogia:	11
Art:	9
Entitats i institucions:	7
Sanitat:	6
Obres:	6
Història industrial:	4
Efemèrides:	4
Ensenyament:	4
Goigs:	3
Història de comerços:	3
Música:	3
Imatges:	3
Plets:	2
Demografia:	2
Numismàtica:	2
No consta:	9

### Valoració

Respecte a les professions el resultat és força lògic en les seves dades principals, si bé cal apuntar que algunes poden haver variat d'any en any en funció de les investigacions proposades, com és el cas dels metges.

Pel que respecta als mes el resultat és ben clar, i ho confirmen les estadístiques dels altres anys que seria prolix repetir aquí, la Patum va ser el tema estrella de l'Arxiu Històric de la Ciutat de Berga, i a tots els nivells, des de la biblioteca auxiliar i l'hemeroteca fins a la documentació medieval que conserva l'Arxiu. La resta respon a interessos d'investigació general (art, sanitat, biografies), particulars (genealogies), de gestió (obres), i múltiples treballs d'institut, que en aquells moments estaven als seus inicis.

**Xavier Pedrals i Costa**

Arxiver de l'Arxiu Històric de la Ciutat de Berga